

กระบวนการถ่ายทอดของครูปี่พาทย์พื้นบ้านอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

The Process Of Teachers' Piiapat Folk Transmission

At Nangrong District, Buriram

ศิริปัญญา สะเดา¹ เฉลิมกิต แซ่แก้ว² เซาว์ การวิชา³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

agesiri016@gmail.com

²อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Nick_a12@hotmail.com

³อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

kanwicha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดของครูปี่พาทย์พื้นบ้านอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ครูปี่พาทย์พื้นบ้านจำนวน 3 คน คือนายสิงห์ทอง พวงพันธ์ุ นายดำรงศักดิ์ พรหมวิหาร และนายอานง ปรวบภัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้า เอกสาร สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอในรูปแบบตาราง และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยมีดังนี้ การถ่ายทอดการบรรเลงปี่พาทย์ของครูทั้ง 3 คน พบขั้นตอนสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) อธิบายลักษณะท่าทางในการนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีและวิธีการจับไม้ 2) การฝึกตีคู่แปด คู่สี่ การตีแบ่งมือ 3) ฝึกปฏิบัติเพลงสั้น ๆ ฝึกอ่านโน้ต และเพลงสาธิตการ 4) ฝึกบรรเลงเพลงชุด โหมโรงเย็น และเพลงพิธีกรรม โดยมีสถานที่ถ่ายทอดคือ บ้าน วัด และ ชมรมดนตรีไทย

คำสำคัญ : ปี่พาทย์พื้นบ้าน , ครูปี่พาทย์, กระบวนการถ่ายทอด, อำเภอนางรอง, จังหวัดบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the propagation process of the local Pi Paat teacher. Nangrong District, Buriram Province. Using qualitative research methodology, collecting data by interviewing and Observation of three Pi Paat teacher, namely Mr. Singh Thongpunpan, Mr. Damrongsag punvihan and Mr. Aang papphai. The instruments used in the research were interviews and observation forms. Collect the data by studying the document. Informal interview. Data analysis was presented in tabular form. The results were analyzed by descriptive analysis.

The result found that there were four steps of transmission process as the following 1) sitting posture and sticks holding, 2) an octave practice, forth interval practice and hands separately scaling practice, 3) start learning short songs, sight-reading and Satu-Karn song practice, and 4) Homrong-Yen song and ceremonies song. The place for transmission were at home, Temple and Thai musical club.

Keyword: Pi Phat, Teacher of Pi Phat, The process of transmission, Nangrong District, Buriram

1. บทนำ

มนุษย์มีกระบวนการเรียนรู้หลายอย่างที่สามารคิดขึ้นได้เอง และถูกถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ และวิเคราะห์พิจารณา นำอันที่เหมาะสมมาใช้ ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ชุมชน เชื้อชาติ แต่ละชุมชนก็จะมีกิจกรรมที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปตามวิถีชีวิตของตนเอง หรือเป็นที่ไปตามดนตรี นั่นก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในอดีตถูกสร้างขึ้นมาเพื่อบูชาพระเจ้า และเปลี่ยนแปลงมาเป็นเพื่อความบันเทิง ตลอดจนบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ การถ่ายทอดดนตรีในสมัยโบราณเน้นที่การฟังและลงมือปฏิบัติตามโดยยังไม่มีการบันทึกโน้ต (คมสัน วงศ์วรรณ, 2560, หน้า 1- 3)

การเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในประเทศไทย การเรียนการสอนดนตรีไทย มีขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดต่างของครูดนตรีไทย เป็นองค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดและพัฒนาต่อยอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ดนตรีไทยสามารถบรรเลงและรับใช้สังคมอยู่จนถึงปัจจุบัน การถ่ายทอดดนตรีไทยด้านปฏิบัตินั้นเป็นการถ่ายทอดทักษะ ซึ่งสามารถจำแนกได้ออกเป็นในเรื่องของหลักการ วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ ในการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติ เพื่อให้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (อุทัย ศาสตรา, 2553, หน้า 70)

คันสนีย์ จะสุวรรณ์, (2548, หน้า 82-83) ได้เสนอเทคนิคการถ่ายทอดดนตรีไทยที่จะทำให้นักศึกษาเข้าใจและเห็นคุณค่าของดนตรีไทยมีหลายประการ เช่น การสอนแบบโบราณ หรือการ

สอนแบบตัวต่อตัว เป็นการสอนที่ทำให้ครูและศิษย์ มีความใกล้ชิด มีโอกาสได้เรียนรู้บุคลิกลักษณะนิสัยซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรัก ความศรัทธา ความผูกพันเหมือนคนในครอบครัวเป็นขั้นตอน”

ณรุทธ์ สุทธจิตต์, (2553, หน้า 4) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนปฏิบัติตนตรีว่า “การสอนปฏิบัติทักษะดนตรี เป็นสิ่งที่ผู้สอนดนตรีทุกคนควรตระหนักอย่างยิ่งว่า ในเรื่องของขั้นตอนและวิธีการเบื้องต้น รวมทั้งเรื่องราวและจิตวิทยาการสอนดนตรีเพื่อช่วยให้การสอนทักษะปฏิบัติดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ” จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ ของครูปี่พาทย์พื้นบ้าน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2. จุดประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ จากครูปี่พาทย์พื้นบ้าน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ของครูปี่พาทย์พื้นบ้าน ในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 **ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** เพื่อนำไปใช้ในการสร้างกรอบงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีด้านการถ่ายทอด แนวคิดและทฤษฎีด้านการเรียนการสอน

3.2 **กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล** ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่เป็นผู้ถ่ายทอดการบรรเลงปี่พาทย์และผู้ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงปี่พาทย์ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3.3 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ การสัมภาษณ์ และการสังเกต

3.4 **การรวบรวมข้อมูล** การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) การสังเกต มีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาหลักการและแนวทางถ่ายทอดดนตรีไทย การใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) การสังเกต มาใช้วิเคราะห์ร่วมกัน

3.5 **การวิเคราะห์ข้อมูล** ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการใช่วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3.6 **สรุปผลการวิจัย** อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มาเขียนในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ และสรุปกระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ของครูปี่พาทย์พื้นบ้านทั้ง 3 คน

4. ผลการวิจัย

การศึกษากำหนดขอบเขตการศึกษาจากครูปี่พาทย์พื้นบ้าน ที่มีความรู้ ความสามารถในการบรรเลงวงปี่พาทย์ ศึกษาจากหัวหน้าวงปี่พาทย์ที่มีการถ่ายทอดให้กับเยาวชนหรือผู้ที่สนใจในอำเภอนางรองจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยครูปี่พาทย์พื้นบ้าน 3 คน มีขั้นตอนการถ่ายทอดดังนี้

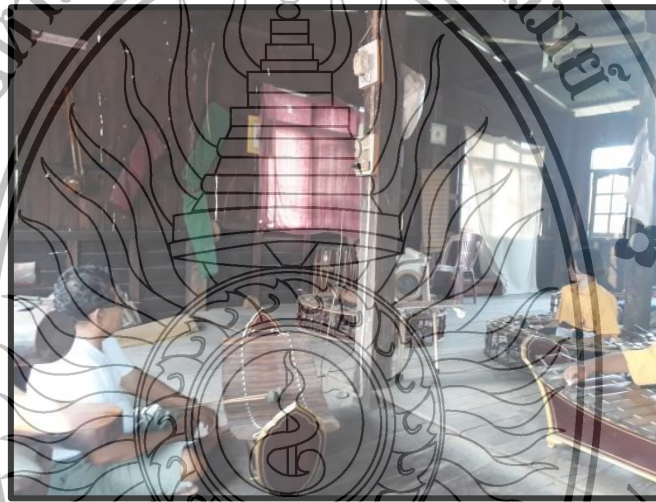
นายสิงห์ทอง พวงพันธ์ุ หัวหน้าวงปี่พาทย์บ้านหนองโบสถ์อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีผู้เรียน จำนวน 3 คน ใช้บ้านของนายสิงห์ทอง พวงพันธ์ุ เป็นสถานที่เรียน มีกระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ดังนี้ 1) อธิบายและสาธิตการนั่งบรรเลง การจับไม้ตี และให้ผู้เรียนทำตามเพื่อบุคลิกท่าทางที่สง่างามและให้ได้คุณภาพของเสียงในการบรรเลง 2) การฝึกตีคู่แปด โดยใช้มือซ้ายตีเริ่มจากเสียงต่ำสุดทางด้านซ้ายมือของผู้เรียน และมือขวานับไล่เสียงขึ้นไปอีก 7 เสียง ตีพร้อมกันแล้วยกมือขึ้นเป็น ไล่เสียงจากสูงไปต่ำ จากต่ำไปสูงเพื่อให้เกิดทักษะความแม่นยำในเรื่องของเสียงที่ได้ยินและแรงที่ตีลงไปบนเครื่องดนตรี 3) สาธิตเพลงสาธการโดยให้ปฏิบัติตามทีละวรรค ประมาณ 4 – 8 ห้องเพลง แล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซ้ำ ๆ หลายครั้งจนชำนาญ ซึ่งเพลงสาธการนี้เป็นบทเพลงเริ่มต้นในกระบวนการฝึกปี่พาทย์ 4) สาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในในชุดโหมโรงเย็น 13 เพลง เพลงพิธีการที่ใช้บรรเลงประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนของกระบวนการถ่ายทอด จะมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมเช่น การเคารพผู้ที่มีอาวุโสกว่า เป็นต้น



ภาพประกอบที่ 1 นายสิงห์ทอง พวงพันธ์ุ กำลังสอนการใช้เสียงในการขึ้นเพลง
(ภาพโดย ศิริปัญญา สะเดา)

นายดำรงศักดิ์ พรหมวิหาร หัวหน้าวงปี่พาทย์ชมรมดนตรีไทยบ้านโคกมะค่าโหรน ตำบลสะเดา อ.นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้ชมรมดนตรีไทยบ้านโคกมะค่าโหรน เป็นสถานที่ถ่ายทอด ปัจจุบันมีผู้เรียน จำนวน 4 คน มีกระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์มีขั้นตอนดังนี้ 1) อธิบายและสาธิตการนั่งบรรเลง การจับไม้ เพื่อคุณภาพของเสียงในการบรรเลง 2) ฝึกตีคู่แปดโดยใช้มือซ้ายตีเริ่มจากเสียงต่ำสุดทางด้านซ้ายมือของผู้เรียน และมือขวานับไล่เสียงขึ้นไปอีก 8 เสียง ตีพร้อมกันแล้วยกมือขึ้นเป็น

ไล่เสียงจากสูงไปต่ำ จากต่ำไปสูง ตีคู่สี่ โดยใช้มือซ้ายตีตีเริ่มจากเสียงต่ำสุดทางด้านซ้ายมือของผู้เรียน และมือขวานับขึ้นมามาก 4 เสียงตีแล้วยกขึ้นพร้อมกัน ไล่เสียงจากต่ำไปสูง และจากสูงไปต่ำเพื่อให้เกิดทักษะความแม่นยำ 3) สาธิตเพลงลาวจ้อย 2 ชั้น หรือเพลงโยสลัม 2 ชั้น ซึ่งเป็นเพลงที่ทำนองสั้น ๆ ใช้วิธีการให้ผู้เรียนท่องจำให้ได้ก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีตามครูที่ละวรรค ซ้ำ ๆ หลายครั้งจนชำนาญ 4) สาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพลงในชุดโหมโรงเย็น 13 เพลง เพลงเรื่องพวงร้อยสร้อยสน พิธีการที่ให้บรรเลงประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนของกระบวนการถ่ายทอดมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมเช่น การเชื่อฟังครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ การอ่อนน้อมถ่อมตน และการฝึกอาชีพทางด้านเกษตรกรรม



ภาพประกอบที่ 2 นายดำรงศักดิ์ พรหมวิหาร กำลังอธิบายการตีโดยให้ผู้เรียนทำตาม (ภาพโดย ศิริปัญญา สะเดา)

นายอาน ปราบภัย หัวหน้าวงปี่พาทย์บ้านหนองไทร ตำบลหนองไทร อ.นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีผู้เรียน จำนวน 21 คนใช้วัดบ้านหนองไทร เป็นสถานที่ในการถ่ายทอด มีกระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ดังนี้ 1) อธิบายและสาธิตการนั่งบรรเลง การจับไม้ เพื่อคุณภาพของเสียงในการบรรเลง พร้อมกับอธิบายคุณลักษณะของเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนบรรเลงเพื่อให้เข้าใจคุณลักษณะขนาดและวัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี เสียงของเครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน 2) การฝึกตีคู่แปดคู่สี่ และการแบ่งมือในทำนองในทำนองแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะความแม่นยำ ไล่เสียงจากสูงไปต่ำ จากต่ำไปสูง 3) สาธิตเพลงลาวชวา 2 ชั้น และเพลงเถา ที่ง่าย ๆ ก่อน พร้อมกับสาธิตการอ่านโน้ตเพลงไทยเดิม ในกลุ่มผู้เรียนระนาดเอกนั้น ให้บรรเลงตามโน้ตที่ครูเขียนไว้บนกระดานได้เลย ส่วนในเครื่องดนตรีอื่น ๆ ได้แก่ ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ และซ้องวงเล็ก ครูผู้สอนจะถ่ายทอดการแบ่งมือให้กับนักเรียนอีกครั้ง และฝึกเพลงที่ทำนองสั้น ๆ ใช้วิธีการให้ผู้เรียนท่องจำจากโน้ตให้ได้ก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีตามครูที่ละวรรค ซ้ำ ๆ หลายครั้งจนชำนาญ 4) สาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพลงในชุดโหมโรงเย็น 13 เพลง เพลงเรื่องนางหงส์ 2 ชั้น และเพลงพิธีการ ในขั้นตอนของ

กระบวนการถ่ายทอด จะมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมเช่น การเชื่อฟังครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ การอ่อนน้อมถ่อมตนการรักษาศีล การช่งขันทำความสะอาดสถานที่เรียน



ภาพประกอบที่ 3 นายออง ปราบภัย กำลังสอนการแบ่งมือให้กับผู้เรียน
 (ภาพโดย ศิริปัญญา สะเดา)

ในกระบวนการถ่ายทอดปี่พาทย์ของนายออง ปราบภัย พบกระบวนการถ่ายทอดโดยใช้โน้ตเพลงไทยเดิม แบบ 1บรรทัด สาสิตวิธีการอ่านโน้ตเพลงไทยให้กับนักเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามที่ละวรรคหรือ 4 ห้องเพลงสำหรับผู้เรียนระนาดเอกเบื้องต้น นายออง ปราบภัย ได้ศึกษาการอ่านโน้ตเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การสอนได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเวลาที่มีผู้เรียนจำนวนมากทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติม และเวลาที่ครูไม่สามารถมาสอนได้ วิธีการนี้ไม่ปรากฏในกระบวนการสอนของครูสิงห์ทอง พวงพันธ์และครูดำรงศักดิ์ พรหมวิหารบรรเลง ส่วนสำหรับผู้เรียนเรียนระนาดเอกในเพลงสาธิตการ เพลงชุดใหม่โรงเรียน เพลงเรื่อง เพลงประกอบพิธีการจะเป็นการสาธิตการบรรเลงให้ผู้เรียน



ภาพประกอบที่ 4 นายออง ปราบภัย กำลังสอนการอ่านโน้ตเพลงไทย
 (ภาพโดย ศิริปัญญา สะเดา)

ตารางที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงปี่พาทย์พื้นบ้านและสถานที่ถ่ายทอดการบรรเลง
ปี่พาทย์พื้นบ้านของครูทั้ง 3 คน

ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงปี่พาทย์พื้นบ้านของครูทั้ง 3 คน ดังนี้

ชื่อครู / ชั้นที่	นายสิงห์ทอง พวง พันธ์ุ	นายดำรงศักดิ์ พรหมวิหาร	นายออง ปราบภัย
ชั้นที่ 1	1. การจับไม้ตี 2. ทำนองบรรเลง	1. การจับไม้ตี 2. ทำนองบรรเลง	1. การจับไม้ตี 2. ทำนองบรรเลง 3. อธิบายลักษณะของ เครื่องดนตรีที่บรรเลง
ชั้นที่ 2	1. การฝึกตีคู่แปด	1. การฝึกตีคู่แปดไล่เสียง 2. การฝึกตีคู่สี่ 3. การแบ่งมือ	1. การฝึกตีคู่แปด 2. การฝึกตีคู่สี่ 3. การแบ่งมือ
ชั้นที่ 3	1. การฝึกปฏิบัติเพลง สาธิตการ	1. การฝึกปฏิบัติเพลง ลาวจ้อย/ เพลงโยสลัม เพลงเถา	1. การฝึกปฏิบัติ เพลงขวาและเพลงเถา 2. การฝึกการอ่าน โน้ตเพลงไทย
ชั้นที่ 4	1. เพลงโหมโรงเย็น 2. เพลงเรื่องเขมร ปีแก้ว	1. การฝึกปฏิบัติเพลง โหมโรงเย็น 2. เพลงเรื่องสร้อยสน 3. เพลงพิธีกรรม	1. การฝึกปฏิบัติเพลงชุด โหมโรงเย็น 2. เพลงเรื่องนางหงส์ 3. เพลงพิธีกรรม
การสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมและ	การเคารพผู้ที่มีอาวุโส กว่า การอ่อนน้อมถ่อมตน	การเคารพเชื้อพืงครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณ การอ่อนน้อมถ่อมตน การฝึกอาชีพด้าน เกษตรกรรม	การเคารพเชื้อพืงครู การรักษาศีล การอ่อน น้อมต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า
สถานที่สอน	บ้านของครูสิงห์ทอง	ชมรมดนตรีไทย บ้านโคกมะค่าโหรน	วัดบ้านหนองไทร

5. อภิปรายผล

การศึกษากระบวนการถ่ายทอดของครูพี่พาทย์พื้นบ้านทั้ง 3 คนสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

กระบวนการถ่ายทอดเน้นกระบวนการฝึกเบื้องต้นทั้งวิธีการจับไม้ตี ทำนองในการบรรเลง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตามที่ครูสาธิตให้ดู ฝึกปฏิบัติตีคู่แปด คู่สี่ การแบ่งมือ เพื่อเกิดความคุ้นเคยกับเสียงที่ดี สอดคล้องกับ วิศวะ ประสานวงค์ ได้สรุปผล เกี่ยวกับเรื่อง การศึกษา กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด (ศิลปินแห่งชาติ) พบว่า กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอก ถือเอาความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมของนักดนตรีที่ดี ยึดเอาขนบโบราณมาใช้ในการต่อเพลง แบ่งเพลงเป็นลำดับขั้นตอน (วิศวะ ประสานวงค์ , 2556, หน้า 543 -554) เมื่อฝึกการตีคู่แปด คู่สี่ การแย่งมือจนชำนาญแล้ว จึงจะฝึกปฏิบัติด้วยบทเพลง 2 ชั้น ที่มีทำนองสั้น ๆ ต่อด้วยเพลงเถาที่มีทำนองสั้นทำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของชูชุกิ ชูชุกิได้สังเกตว่าเด็กสามารถพูดภาษาของตนเองได้ก่อนที่จะเรียนการอ่านและการเขียน เป็นเพราะการฟังและการเลียนแบบนั่นเอง ดังนั้นการฟังดนตรีต้นฉบับ การเลียนแบบครูและการทำซ้ำบ่อย ๆ เด็กย่อมสามารถให้บรรเลงเครื่องดนตรีได้อย่างดี (Talent Education Association of Australia (Victoria) Inc.) ลำดับสุดท้ายคือฝึกปฏิบัติเพลงสารการ เพลงไหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงเถา และเพลงพิธีกรรม สอดคล้องกับ ธนา วิไลพงษ์ ได้สรุปผลศึกษาเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของครูดนตรีไทย จังหวัดอ่างทอง พบว่าการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ครูมีความเข้าใจในพฤติกรรมด้านการรับรู้ของเด็ก ใช้หลักจิตวิทยาในการสอนทักษะ และใช้กระบวนการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์ของครู เน้นการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตั้งแต่เพลงเบื้องต้นไปจนถึงเพลงชั้นสูง การถ่ายทอดทำท่วงในการบรรเลง การจับไม้ ที่จะส่งผลไปถึงเสียงที่มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการ “จับมือ” เพลงสารการ เป็นเพลงที่ครู (ธนา วิไลพงษ์ , 2555, หน้า 48 -59)

6. บทสรุป

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ของครูพี่พาทย์พื้นบ้านทั้ง 3 คน มี 4 ขั้นตอนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ทำนองบรรเลง และการจับไม้ตี

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการตีคู่แปด คู่สี่ การแบ่งมือ

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนฝึกเพลงสั้น ๆ ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ การอ่านโน้ตเพลงไทย

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการฝึกเพลงสารการ เพลงไหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงพิธีกรรม ประกอบด้วยสามารถ

การศึกษากระบวนการถ่ายทอดพี่พาทย์ของครูพี่พาทย์พื้นบ้าน โดยการสัมภาษณ์และการสังเกต จากครูพี่พาทย์พื้นบ้านทั้ง 3 คน และจากผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน มีกระบวนการถ่ายทอดตามแบบที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูโบราณ และประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงเพลงได้เร็วขึ้น เลือกเพลงที่มีท่วงทำนองง่าย ๆ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเบื่อและสามารถบรรเลงรวมวงกับคนอื่นได้ มีการสอนการอ่านโน้ตเพลงไทยสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการสอนแบบตัวต่อตัวให้กับผู้เรียนที่เลือกบรรเลง ฆ้องวงใหญ่ ฆ้อง

วง-เล็ก และระนาดทุ้ม ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะฝึกปฏิบัติและยังได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เจ้าอาวาส และชุมชนให้มีการถ่ายทอดวงปี่พาทย์พื้นบ้านนี้ต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. ทางเพลงพื้นบ้านที่ครูปี่พาทย์พื้นบ้านถ่ายทอดให้กับผู้เรียนนั้นเป็นทางเฉพาะที่พบในแถบ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งส่วนใหญ่ ครูและนักดนตรีที่สามารถบรรเลงเพลงได้นั้นมีอายุมากถึงแม้จะมีการศึกษาและบันทึกโน้ตไว้แล้วแต่การถ่ายทอดจะต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ควรจะมีการบันทึกเพลงต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของปี่พาทย์พื้นบ้านของอำเภอนางรองไว้ เพื่อไม่ให้สูญหาย
2. ในส่วนของวงปี่พาทย์บ้านหนองไทร นั้นผู้ปกครอง และชุมชนให้การสนับสนุนการเรียนปี่พาทย์เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัดบ้านหนองไทรที่สนับสนุนสถานที่ในการสอน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียน บรรเลงในงานพิธีกรรมของวัดด้วย แต่ที่ชมรมดนตรีไทยบ้านโคกมะค่าโหรนและที่วงปี่พาทย์บ้านหนองโบลนั้น จำนวนผู้เรียนมีน้อย อาจจะมีผลต่อประเพณีและวัฒนธรรม ของชาวอำเภอนางรองที่นำเอาวงปี่พาทย์เข้าไปใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- คมสันต์ วรรณวงศ์. (2560). **ความเป็นมาของดนตรีในยุคสมัยกรีก**. เข้าถึงได้จาก.
<http://www.musiclib.psu.ac.th>
- อุทัย ศาสตรา. (2553). **การศึกษาระบบการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ถาวรศิลปินแห่งชาติ**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คันสนีย์ จະสุวรรณ์. (2548). **ภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี”**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). **วิธีวิทยาการสอนดนตรี**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: พรรณิพริ้นติ้งเซ็นเตอร์.วิศวะ ประสานวงศ์. (2556). **การศึกษารายการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูอุทัย แก้วละเอียด(ศิลปินแห่งชาติ)**. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 8(1), หน้า 543-554.
- ธนา พงษ์วิไล. (2555). **กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของครูดนตรีไทยจังหวัดอ่างทอง**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(3), หน้า 48-59.
- Talent Education Association of Australia. (2560) **Suzuki Talent Education Association of Australia (Victoria) Inc**, เข้าถึงได้จาก
<http://www.suzukimusic.org.au/suzuki.htm>